

Kingisoovitused Ajaloomuuseumilt

Aasta viimastel nädalatel on sageli mure, mida sõbrale või pereliikmele päkapikupakki panna. Pealegi võib pühadeajal ju ka ennast mõnusa raamatu või hea muusikaga tunnustada. Eesti Ajaloomuuseumi töötajad ulatavad abikäe.

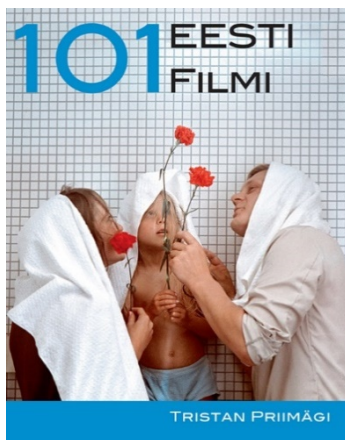
Kaisa Luik, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi kuraator:

Ensemble Floridante CD “Amarilli mia bella. Pop of Early Modern”

Minu jaoks tõeliselt nauditav ja hõrk kuulamine. Plaadile on püütud esitajate rõõm muusikast ja koosmängust ning see on kõrvaga kenasti tajutav – just seda otsin nii kontsertidelt kui salvestustelt. Sobib hästi kuulamiseks ka neile, kellele muidu selles žanris muusika mookamööda pole.

Karlo Funk, Filmimuuseumi kuraator

Filmiraamatuid ilmub harva ja veel harvem selliseid, mis seoksid omavahel lood, tegijad ja ajaloo selle ümber. Tristan Priimägi raamat võtab lühidalt ja vajadusel mõne täpse märksõnaga kokku Eesti filmikultuuri säravamad teosed ja nende tähenduse täna. Kirjutaja ei unusta ka lühifilme ja seni varju jäänud töid.

Mati Mandel, ajaloodoktor ja muuseumi teadur annab lausa kolm soovitus:

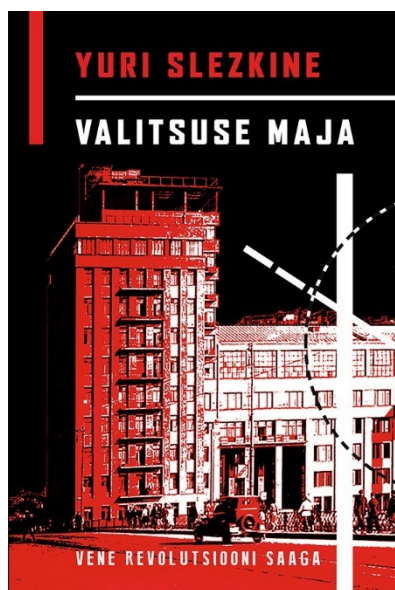

Dr Joseph P. Forell. SS Kella vennaskond. Natside uskumatud salarelvad. Reval-Buch OÜ, 2020.

Tegu on raamatuga, millesse minu arvates on põimitud informatsioon sakslaste tõelistest salarelvadest ja raamatu autori väljamõeldistest. See, et osa Hitleri režiimi raketispetsialistidest sattus USA-sse, osa Nõukogude Liitu, kus nad olid osalised nende riikide kosmosevõidujooksus, on fakt. Et aga natsid olid imbunud sõjajärgsetel aastatel USA luuresse ja olid seotud Kennedy mõrvaga, tundub küll kuuluvat fantaasia valdkonda. Veelgi ulmelisem on väide, et Saksa teadlased katsetasid sõja lõpuaastatel „lendavaid taldrikuid“ ning neil oli aatomirelvast salajasem projekt „Kell“, millega seotud materjalid koos Saksa teadlastega viidi lennukil Junkers 390 1945. aasta kevadel Norra kaudu Argentiinasse, kus nad

jätkasid uurimistööd anti gravitatsiooni jõul liikuva lennumasina projektiga.

Ometi on raamatut põnev lugeda.

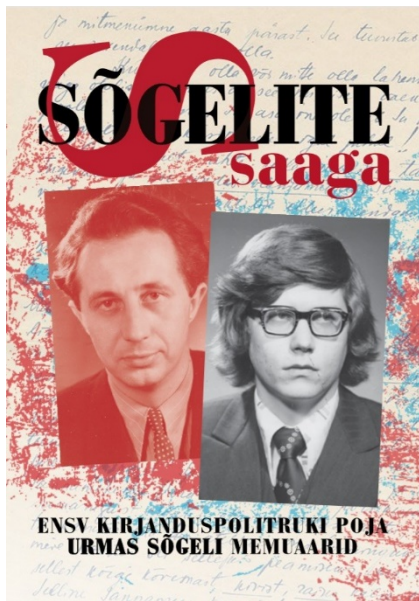

Yuri Slezkine. „Valitsuse maja. Vene revolutsiooni saaga.“ Varrak 2020.

Raamatus kirjutatakse sellest, kuidas Venemaal arenes juba tsaariaja tingimustes tulevane kommunistlik liikumine ja kuidas see muutus hiljem tõeliseks religiooniks. Bolševikel oli veendumus, et revolutsiooniline riik peabki rajanema vägivaldjal. Siis viisid nad läbi revolutsiooni, võitlesid valgekaardiga, surusid maha valgekaartlased, „kulakud“ ja Doni kasakad. Raamat annab haaravas vormis täpse ja igakülgse pildi kommunistlikust ja Julgeoleku eliidist, kellele ehitati 1930.-te aastate algul Moskva südalinna tohutu kortermaja kõigi luksustega (kinod, teater, koolid, lasteaiad, omaette kauplused, pagaritöökojad, spordisaalid erihaiglad) ja kuidas nende elu edasi kulges. Nad veetsid luksuslikult aega sanatooriumides ja puhkekodudes. Oli grandioosseid projekte,

näiteks 416 meetri kõrguse ülemnõukogu kodu ehitamine, kuhu pidi tulema keskarhiiv, muuseum, söögisaalid, vastuvõturuumid. Kuni... - 1. detsembril 1934 tapeti Kommunistliku partei esimene sekretär Sergei Kirov. See algatas repressioonide laine, mille alla langes enamik Valitsuse maja elanikke. Seda nimetab autor „Viimaseks kohtpäevaks“.

Raamat on haarav lugemine terve Stalini aegse kommunistliku süsteemi olemusest.

„Sõgelite saaga. ENSV kirjanduspolitruki poja Urmas Sõgeli memuaarid.“ Urgel OÜ 2020.

Tegu on tõelise bestselleriga. Urmas Sõgel kirjutab ausalt kuidas tema ise ja ema aitasid hävitada Eesti Vabariiki, kuidas tehti kommunistide poolt Nõukogude Eestis karjääri, kaevati üksteisele auku ja muudeti Eesti taasiseseisvumisel hetkega kui vajalikuks peeti poliitilisi vaateid. Ta ei varja, et kasutas ka ise seda süsteemi igati ära. Tekst on nii aus ja objektiivne, et see tundub esimesel hetkel lausa uskumatuna. Urmas Sõgel kirjutab avalikult ka enda isiklikust elust ja teda ümbritsenud inimestest, andmata armu kellelegi.

Hoolimata sellest, et Urmase enda tervis oli raamatu koostamise ajaks väga halvaks läinud, ei tundu kirjapandu lugejale masendav. Lausa vastupidi, raamatus on palju

humoristlikke momente ja seda on raske enne lõpetamist käest panna.

Igale ajaloolasele peaks see raamat olema lausa kohustuslik lektüür.

Krista Sarv, muuseumi teadusdirektor, on õigustatult uhke Ajaloomuuseumi poolt 2020. aastal välja antud raamatute üle

Esimesena veel trükisoe raamat „Poiss põrsaga ja Saaremaa onupoeg. Põnevaid leiude muuseumikogust“

Kes arvab, et Teatri- ja Muusikamuuseumis on ainult noodid ja käsikirjad, see eksib. Äsja ilmunud trükis toob muuseumi põhjatutest kogudest huvilistele kultuurilooliselt olulisi, ainulaadseid, eriskummalisi, huvitavad ja lihtsalt kauneid esemeid. Loomulikult ei ole olemas asju ilma inimeseta, seega toob see vahva kogude publikatsioon asjahuvilisteni ja isikud, muusikud, näitlejad, lava- ja kostüümikunstnike ja teisi, kelle maagiline puudutus on asjast teinud ASJA. Raamat on ilus ja huvitav. Läbi eseme võib avaneda nii mõnigi seni teadmatu seik kunagisest omanikust.

Monumendid ja võim. Eesti Ajaloomuuseumi kogutud nõukogudeaegsete monumentide väliekspositsiooni kataloog

Marek Tamm, Jaak Valge, Rita Valge

Tänasest maastikupildist kadunud sovietaegsed monumendid on leidnud väärrika viimse puhkepaiga. Maarjamäe lossi pargis ja kataloogis. Need kommunistliku ideoloogia ilmasambad, mis tekitasid omal ajal hirmu, trotsi ja ka nalja on nüüd lahti mõtestatud, tuues lugejani ideoloogia fenomeni luua kangelaslugusid ja sõltlasi ning viimaseid ka hävitada. Teisest küljest on kataloogis esitatud monumendi ka Eesti tuntud skulptorite teosed. Kes, kelle tegi, kus see asus ning kuidas maha võeti koos fotomaterjaliga on kogumikus ilusti olemas. Peale raamatute lugemist on kasulik ka värskes õhus liikuda, miks mitte tulla Maarjamäe lossiparki ja vaadata need monumendid oma silmaga üle.

Sõjaeelse Kaitseliidu hülgeaeg ja häving Läänemaal

Mati Mandel

Riigikaitse ajaloo huvilistel on nüüd hea võimalus vaadata lähemalt ühe piirkonna vabatahtlike organisatsiooni arengut. Ajaloomuuseumi tarmukas autor Mati Mandel on oma järjekordses raamatus võtnud luubi alla Läänemaa kaitseliidu

ajaloo. Kuigi taolise uurimistöö ettevõtmine pole katkendlike arhiivimaterjalide tõttu kergemate killast on autor teinud suurepärasest detektiivitööd ja kaante vahele pannud väga palju uut infot Kaitseliidu Läänemaa organisatsiooni isikkoosseisu ja liikmete saatuse kohta. Kindlasti on see raamat läänemaalastele või sealt pärinenud inimestele võimaluseks saada midagi uut teada oma sugulaste või peretuttavate maailmasõja järgse elu ja saatuse kohta.

Eesti Ajaloomuuseumi poolt välja antud raamatuid saab osta nii muuseumipoodidest (Maarjamäe lossis ja Teatri- ja Muusikamuuseumis) kui muuseumi [kodulehelt](#).

Teised põnevad teosed ja heliplaadi leiab suurematest raamatukauplustest.